

ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

СТАНОВИЩЕ

Относно: представените документи за участие в конкурс за академичната длъжност **доцент по професионално направление 3.3. Политически науки (Европеистика - странознание на немскоезичните страни с преподаване на немски език - терминология на европейските институции)** за нуждите на катедра Европеистика на ФФ, обявен от СУ „Св. Климент Охридски“ в ДВ бр. 20/08.03.2024 г.

От проф. д-р, д-р Георги Димитров Димитров, член на научното жури, съобразно Заповед № РД-38-170 от 10.4.2024 г. на Ректора на СУ.

Назначената Факултетна комисия по преглед на документите на кандидатите допуска до участие в конкурса единствения кандидат **гл. ас. д-р ДАНИЕЛА НИКОЛАЕВА ДЕЧЕВА**, досегашен преподавател в катедра Европеистика.

1. Предоставената коректна справка за съответствие с Минималните национални изисквания към научната и преподавателската дейност на кандидатите за придобиване на научна степен и за заемане на академичните длъжности „Главен асистент“, „Доцент“ и „Професор“, съпроводена от списък на забелязаните цитирани, показва, че тези изисквания са изпълнени по четирите релевантни групи показатели и даже значително нахвърлени от д-р Дечева, особено в група Г, отразяващи публикационната активност (а и резултатност) на кандидатката. Изрично обръщам внимание, че справката е попълнена от Дечева на 17.04.2024 и **тя не отразява последващи развития**, например, моята 22 странична рецензия в реферираното списание „Социологически проблеми“, т. 56, 2024, кн. 1 на английски език, която е еднозначно положителен отклик за нейния хабилитационен труд.
2. В конкурса д-р Дечева е избрала да участва със своята наскоро публикувана монография, която е хабилитационен труд - **„Между творчество и миротворчество. Наградата за мир на германското книгоразпространение и културата на паметта в Германия“**, ISBN:978-954-07-5828-2, УИ "Св. Климент Охридски", София 2023 г., и още 10 академични публикации от 13-те след защитата на дисертационен труд, също публикуван по-късно като монография със заглавие „Немската култура в българската периодика през 20-те години на ХХ в.“ (2015), като тези публикации **даже не са всички**, регистрирани от Google Scholar.

ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

2а. Несъмнено, най-голяма тежест в настоящия конкурс има горечитирания хабилитационен труд, който в най-голяма пълнота проявява научните качества на своята авторка. Като подчертавам особено отчетливата актуалност на проведеното изследване - върху германската култура и политиките на памет - в български, но също и в по-общ европейски културен и политически контекст, смятам, че най-важните качества на книгата, създаването на която е отнело няколко години, са **две: собствено научните достойнства и впечатляваща зрелост на работата върху текста**, която го е превърнала в пълноценно и възнаграждащо общуване с читателя.

От научна перспектива, успехът на изследването се дължи на съчетанието между твърде неординерен „предмет“ и отлично конструиран за целта на неговото разбиране специфичен методологически подход.

Германска Награда за мир не е отделен социален факт, взет сам по себе си и прилежно описан. Този странен феномен е избран, тъй като в него са кондензирани и ярко проявени най-важните особености на онова, за което в българския език даже няма дума или израз – *Vergangenheitsbewältigung*: това е и рутинна работа по справяне с миналото, но и борба за преодоляване/превъзможване на миналото в усилието да бъде изграден нов ценностен фундамент, построен върху универсалистичен хуманизъм. Единствено възможното успешно решение на тази културна, политическа и гражданска задача е чрез изключително сложна, дифузна и дисперсна система от публични практики, които намират кулминационно проявление в тази Награда за мир. Това изисква осмисляне на всички особени детайли на социо-културния феномен – кой инициира и връчва ежегодните отличия; каква е процедурата, по която протича събитието, що за личности са лауреатите, а също и лаудаторите им; специфичните съдържания на самите речи, упражняващи обществено въздействие; мащабът, интензитетът и насочеността на публичния дебат, постоянно съпровождащ награждаванията. Последното препраща към връзките между избраните носители на наградите с динамиката в политическите приоритети на правителствата според променящия се световен социално-политически контекст (с. 23, също с. 72-75; с. 340), но при положение, че въввлечеността на критическата публичност (в германското гражданско общество), гарантира, че то „няма да дегенерира в рупор на властта“ (с. 35). „И в крайна сметка целият този дискурсивен обмен е обмен на културен символен капитал между участниците в него – те препотвърждават едни на други дължимия респект, престиж, позиции във властовите констелации и участие в едно споделено транснационално ценностно-нормативно пространство.“ (с. 24) Накратко, изследователският предмет изразява националната специфика, която се явява ключова пресечна

ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

точка между травматичното историческо минало на германската нация и променящо се, все по-перспективно нейно място в съвременния глобализиран свят.¹

Да се разбере толкова сложен предмет, същностно неочевиден и съдържащ вътрешни напрежения, е станало възможно, защото към него е предназначено изработен, **съзнателно обоснован подход, съответстващ на спецификата на изучаваната материя**. Той е синтез от няколко изследователски императива. Първо, експлицитно обоснования историзъм като *дължим за разрешаването на изследователския проблем*² – как и в какъв променящ се контекст става възможен успехът на *Vergangenheitsbewältigung*, но и на каква цена също така. Второ, последователна полифоничност в разгръщането на изследвания предмет – преминаване на личностните ценностни нагласи в обществено необходими идеи, на идеите в текстове (културно значими събития), на текстовете в политики, на политиките в масово споделени нови нагласи, на нагласите в исторически процес по трансформация на националното общество и неговото позициониране в света. Трето, но първо по значение е културологична перспектива, акцентираща върху историческите вариации в играта, но и в напреженията между минало, история, история (като знание за предходното), памет, *култура* на памет и *политика* на памет³, процес на обществена трансформации, отвеждащи към оживяване и осмисляне на различни минало-сти (извинявайте, че използвам такъв неологизъм). Но също и към възникването на неподозирани проблеми, които успехът в политиките за памет поражда – клиширане, канонизиране и даже сакрализиране на *единствен, дължим начин за помнене* на всяка от травмите на миналото, който възпрепятства автентичния личен потрес в съпреживяване на ужаса от престъпленията. Така става ясно защо изследването на Дечева е конструирано като плодотворен диалог с оригиналните разбирания на около 150 известни социални изследователи, философи, литератори. Измежду тях

¹ “Тук си поставям за цел да изследвам типологически характерните особености на германската политика за памет в последните тридесет години, отразени в речите на лауреатите и техните лаудатори в периода 1989-2019 г. [...] Дискурсивното пространство на Наградата за мир е благоприятна среда за изследване на следвоенното себевъзприятие на Германия както от вътрешна гледна точка, така и в неговото сечение с перспективата на външни наблюдатели от световния интелектуален елит.” (с. 9-10, също с 27-28).

² „Логиката на монографията тръгва от въпросите защо и по какъв начин Наградата за мир е значим фактор в публичното политическо и културно пространство на Германия, с други думи, защо си струва нейното дискурсивно пространство да бъде изследвано.“ „... този текст се придържа към един по-скоро културно-исторически подход в опит да се съчетае макро- и микрополитиката в изследвания предмет.“ „Според мен само така може да бъде разбран сегашният статут на културата на паметта като доминираща идентичностна парадигма и постепенното ѝ преминаване от „колективно мълчание“ през „справяне с миналото“ до „култура/политика на паметта.“ (с. 9-10, сравни със с.19-20).

³ „Същевременно тъкмо от това десетилетие все повече се налага понятието *политика* на памет, т.е. *културата* на паметта вече се *възприема* като обект на целенасочено политическо управление – не че не е било винаги така.“(с. 93), т.е. съотношенията и взаимопроникванията между култура и политика на памет в модерната епоха може и да са исторически променящи се, но винаги са в неразкъсваемо, вътрешно противоречиво единство.

ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

основателно са имената на български културолози - Ив. Знеполски, Ив. Дичев, Д. Колева, Г. Гончарова и др.

Монографията е образец за интердисциплинарно изследване, доказващо собствения смисъл на Европеистиката (European Studies) и нейната публична релевантност в съвременния свят, особено в общества като българското.

2б. Във връзка с горното, ще подчертая, че останалите публикации на Дечева, предоставени за конкурса, са важни в две отношения. **Първо**, те доказват, че изследванията на авторката са произвеждали **периодично значими научни резултати, със собствена стойност**, които не са влезли пряко в текста на монографията, въпреки значителната степен на тематична връзка с нейния предмет. **Второ**, това са резултати, засягащи интелектуалния дебат, **прицелен в разбирането на проблема „що е Европа“ именно през комплекса от исторически, културни, политически, литературни и граждански отношения**. Така че напълно подкрепям дадената самооценка от д-р Дечева: „Общ принос на всички представени в конкурса статии може да се идентифицира в първо в интердисциплинарния им подход, което им придава значимост както в германистичната, така и в културологичната научна област, а с отделни аспекти също в историографски и политологичен план. Второ, повечето представени текстове разглеждат проблеми от германската културна и политическа съвременност, като ги поставят в по-широк, общоевропейски контекст.“

3. Относно **качества на останалата академична работа на кандидата**, за която има информация в предоставените за конкурса биографични документи и към която добавям своите преки впечатления, смятам за най-важно следното:

3а. Д-р Дечева е щатен преподавател в катедра Европеистика от ноември 2003 г., а предишната година е била хоноруван преподавател, последователно преминавайки през асистент, старши и главен асистент (от април 2011) като **системно преизпълнява** дължимата академична натовареност с часове. Решаваща роля за успешното ѝ академично развитие има опитът, придобит при специализациите в **Германия, Австрия и Лихтенщайн**.

3б. Ключовият курс **„Странознание на немскоезичните страни“** в бакалавърската програма, който по нейно основателно настояване ще бъде преименуван на **„История, общество и култура на тези страни“**, е **изцяло нейно лично академично творчество**. Тя разработи и **оригинален свободно избираем курс „Европейска култура на XX век“**.

ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Зв. Д-р Дечева редовно участва в изследователски и образователни проекти като само тези след 2011 г. са три: „Изследване на възможностите за прилагане на новия законов режим за вторично публикуване на научна литература“ (2024); „Развитие на капацитета на специализанти, постдокторанти и млади учени за преподаване на академични курсове по и на чужд език със съвременни методи и информационни и компютърни технологии“ (2013); „Learning by Doing Europe“ (2011). **Още по-редовно, ежегодно е нейното участие в научни конференции със секционни или пленарни доклади**, които само по изключение съвпадат по тема с представените за конкурса публикации. Отделно от тази изследователска работа са нейните преводи и редакторска дейност.

Всичко това, по моя оценка, е изключително висока академична продуктивност, свидетелстваща за личната посветеност на каузата да бъдеш университетски преподавател.

Зг. В потвърждение на горното е и фактът, че Дечева бе 10 години администратор на програма Еразъм за специалността, а това е и натоварена, и много отговорна работа всяка година.

Зд. Разбираемо е защо гл. ас. д-р Дечева се ползва с доверието и високото уважение на студенти и колеги в тази специалност. Въпреки че не е от членовете на Катедрения съвет, които взимат думата по всички въпроси, заеманите от нея принципни позиции при обсъждането на текущите проблеми са съществен принос към поддържането на високите академични стандарти в специалността.

Въз основа на всичко казано по-горе най-убедено гласувам д-р Даниела Дечева да спечели настоящия конкурс за доцент в катедра Европейистика на ФФ при СУ „Св. Кл. Охридски“. Тя ще има много важна роля в развитието на тази относително нова специалност и за поддържане на обществения престиж на Философски факултет. Приканвам всички членове на журито да дадат същата оценка.

Дата: 26.06.2024

Член на журито:

(проф. Георги Д. Димитров)